

Пам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Свобода"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

PIK XC. Ч. 195. ДЖЕРЗІ СІТІ і НЬО ЙОРК, ЧЕТВЕР, 11-ГО ЖОВТНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 11, 1984 No. 195. VOL. XC.

Відбудуться організаційні наради у двох округах УНС

Джерзі Сіті, Н.Дж. — 3 Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що в суботу, 13-го і неділю, 14-го жовтня ц.р. дві союзові округи матимуть організаційні наради.

Пасейкська Округа, яку очолює Іван Хомко, а потім Головою якої є Петро Головачук і о. протоієрей Мирон Пахолок, буде мати свої наради в суботу, 13-го жовтня, в залі Української Централі, при 240 Говп авеню у Пасейку. Початок нарад назначено на 6-ту годину вечора. В нарадах візьме участь Степан Гавриш, головний організатор.

В неділю, 14-го жовтня ц.р., о год. 3-ій по полудні, в залі УСВТ „Чорноморська Січ“, при 680 Сенфорд авеню в Ньюарку, відбудуться організаційні наради Ньюаркської Округи, яка об'єд-

нує 19 відділів, що нараховують понад 2,700 членів. Округу очолює заслужений союзовий діяч Юліан Баранюк. Екзекутивний Комітет УНС під час нарад репрезентуватиме д-р Іван Фліс, головний передсідник.

Під час нарад члени Екзекутивного Комітету будуть інформувати присутніх союзовців про загальні союзові справи з праці поодиноких департаментів. Головно інформуватимуть про організаційну працю щільності Союзу, а при тому буде затронута праця поодиноких округ. Присутні секретарі й інші відділові урядові будуть радити над тим, як поєднати організаційну працю, щоб в повільно-му році 90-річчя УНСоюзу не було ні одного відділу в округах без нових членів, що буде запорукою виконання наміченої щорічної квоти.

Р. Бабак концертуватиме в Торонто

Торонто. — У неділю, 21-го жовтня, ц.р., в 3-ій год. по полудні, тут в залі Вест Арк Авдиторіум, 1515 Блюр вулиця захід і ріг Дандас, під патронатом Комітету Українців Канади, Відділ Торонто, відбудеться концерт відомої української оперної співачки з Вашингтону Ренати Бабак.

Р.Бабак

церковної музики та арії з опер.

На Союзівці відбудеться осіння зустріч лікарів, інженерів і тенісистів

Союзівка. — Управління Українського Лікарського Товариства Північної Америки (УЛТПА), Відділ Метрополі Нью Йорк — Нью Джерзі, та Відділ Нью Йорк Товариства Українських Інженерів Америки повідомляють про осінню зустріч українських лікарів та інженерів, що відбудеться тут у суботу і неділю, 13-го і 14-го жовтня ц.р.

У програмі зустрічі інженерів: субота 1 до 3-ої по полудні — традиційний вокалізм, в годинах від 3-ої до 5:30 по полудні — наукова конференція присвячена святкуванню 1000-річчю Хрищення Русі-України; поміж годинною 6-ою, а 7-ою вечора — коктейль; година 7-ма — спільна вечеря. У неділю, 14-го жовтня, в годині 10-й ранку — пленарне засідання ТУІА та Федерації; звіт представника СК-ВУ інж. Ярослава Соколика; координація видань Федерації; звіт голів відділів ТУІА; загальногромадські справи.

В суботу і неділю теж відбудуться тенісові змагання за клубові першості КЛК.

„ВЛАДА НАРОДУ, ЧЕРЕЗ НАРІД І ДЛЯ НАРОДУ“ — В ДІІ

Савт Орендж, Н. Дж. (Любов Колесенко). — Практично застосуванні Лінкольнові „влади народу, через нарід і для народу“ у щоденному житті Америки завдячує свій безприкладний розвиток, свій добробут, свою могутність та всі інші благодаті волі, які все ще тільки мрією для населення великої частини світу. Крім благодатей із законного оформлення такої „влади народу, через нарід і для народу“ у Конституції ЗСА та безлічі базованих на ній законів, не перелічити б навіть наймаркантишніших прикладів із цього народодовладдя із преріжних ділянок щоденного суспільного життя, включно із товариством. Про один із таких прикладів розповім нам цілком принагідно відомий наш лікар-громадянин д-р Любомир Кузьмак із Савт Оренджу, Н.Дж.

Президент Роналд Реген вітає гостя з д-ром Любомиром Кузьмаком (справа) під час гостини у Шорге готелі у Вашингтоні.

Історія коротка, але як же вимовна.

Д-р Любомир Кузьмак насамперед згадав про свої республіканські симпатії,

Ю. БАДЗЬО ГОВОРИТЬ ПРО НЕРІВНОПРАВНІСТЬ УКРАЇНИ У СКЛАДІ ССРС

Гельсінкі (УІС „Смолоскип“). — Нижче друкуємо заяву українського історика й політв'язня ССРС Юрія Бадзю про нерівноправність української нації у складі федерації ССРС. Заява ця дійшла на Захід шляхами самвидаву.

Президія Верховної Ради СРСР (від) в'язня сумління Бадзю Юрія Васильовича

Заява

Повідомляю Вас, що з нагоди 60-ї річниці створення Союзу РСР оголошую на 30-те грудня цього року голодівку уваги радянського керівництва, урядів країн — членів ООН і світової громадськості до нерівноправного становища українського народу у складі федерації радянських республік.

Над всестороннім науковим обґрунтуванням цього

висновку я працював 7 років, виклавши результати своїх досліджень у великій праці, в рукописі на півтораста сторінок, під назвою „Право жити“, яку адресував вищим органам партійно-державної влади. Відповідно мені був арешт і позбавлення волі на 12 років. Самого тільки вироку досить, щоб зрозуміти політичні умови сучасного національно-історичного життя українського народу.

Ставлю перед Президією Верховної Ради СРСР вимогу обговорити стан української нації у складі федерації радянських республік на сесії Верховної Ради СРСР, при чому з обов'язковою участю теперішніх українських патріотів-політв'язнів та тих, які були передчасно звільнені і цілком реабілітовані.

29 грудня 1982 року”.

Українці Рочестеру і околиці організують Республіканський клуб

Рочестер, Н. Й. (МСК). — Місцеві українці, обмірковуючи політику „твердої руки“ теперішнього республіканського Уряду супроти совєтів, рішили zorganizовано підготуватися до близьких уже виборів, створивши Республіканський клуб.

Любомир Шмігель, якого недавно іменували координатором українців-американців на стейт Нью Йорк для виборчої кампанії Регена-Буша, заявив: „За останні чотири роки президенту Регена не тільки спостерігасмо погіршення ситуації в ділянці економічній, але також більше вирозуміння для поневолених Московіа народів, особливо українського. Рівночасно один із місцевих політичних активістів, який був сенатором стейту Нью Йорк, описав амбасадором на острові Філіппі, Фред Екерт, — кандидат на пост республіканського конгресмена і ми повинні дати йому підтримку, бо він при кожній нагоді виступав в обороні українців та обстоював їхні права. Ми повинні робити висновки, хто буде найбільш корисним для країни, в якій живемо і для українсько-американської спільноти і хто найкраще буде репрезентувати нас у Вашингтоні“.

Щоб дати можливість місцевим українським американцям зацікавитися з напруженими Клубу запрошуються усіх зацікавлених взяти участь у товариській зустрічі, яка відбудеться в суботу, 13-го жовтня ц.р. в год. 7:30 вечора в приміщеннях школи св. Йосафата при Стентон Лейн.

За інформаціями і квитками вступу слід звертатися до Ірини Матійчин, тел.: (716) 381-9371 або Любомира Шмігеля, тел.: (716) 544-3872.

Український Музей відкриває виставку М. Бервінчака

Нью Йорк (УМ) — Український Музей влаштує в днях від 13-го жовтня до 4-го листопада виставку офор-

тів одного з піонерів українсько-американського мистецтва — Миколи (Ніка) Бервінчака.

Після смерті батька в копальніній катастрофі, Микола ще в хлоп'ячих роках пішов також під землю копати вугілля, але його приваблювало мистецтво і на нього звернула увагу нью-йоркський маляр Н. Давнер та взяв його до поміччів при малюванні церков. Одного часу він зацікавився офортною технікою, і тут Бервінчак на початку 30-х років створив низку офортів на добре йому відомі гірничі теми. Вже одна з перших його речей, „Шахтарі“, виставлена 1933 року в Мінеаполіс, отримала першу нагороду. Згодом він виставляв ще у Філадельфії, Чикаго й інших містах, а його талановиті офорти з робітничою тематикою звернули на нього увагу і їх придбав Біллі Дім та Смитсонський інститут до своїх збірок. Пізніше Бервінчак перейшов на релігійне малювання, для чого був серед українців великий попит і можливість прожитку.

Слід зазначити, що мистець Святослав Гордінський у Львові 1935 року, тоді редактор літературно-мистецького журналу „Назустріч“, помістив у тому жур-

ГЕН. В. ВЕСТМОРЛЕНД СКАРЖИТЬ МЕРЕЖУ СІ-БІ-ЕС

Нью Йорк. — У вівторок, 9-го жовтня ц.р., розпочався один із найісківіших процесів у американському судівництві — оскарження генерала Вільяма Вестморленда телевізійної мережі Сі-Бі-Ес за наклеп у передачі про ролі генерала в часі війни у В'єтнамі, де він був головнокомандуючим.

Конкретно йдеться про інтерв'ю з ним у 1981 році, що його перевів відомий телевізійний журналіст Майк Воллес, в якому однак оскаржується генерала, що він фальшиво інформував президента Ліндона Джансона і військові кола про силу в'єтнамських військ. Ген. Вестморленд вніс скаргу на Сі-Бі-Ес щойно у 1982 році, кілька місяців після того, як у тижневик „Ті-ві гайд“ появилася стаття, у якій гостро скритиковано спосіб в якій була переведена ця програма про війну у В'єтнамі, частинною якої було саме інтерв'ю з генералом та його інтерпретація. Ген. Вестморленд скаргить Сі-Бі-Ес на 120 мільйонів доларів, але важливіше того процесу, до якого саме тепер розпочали покликати лагу присяж-

них є в цілому ряді принципів питань. Судова розправа буде розглядати в цілості ведення війни у В'єтнамі, покликуючи як свідків ряд військовиків і політичних провідників, але також першу Поправку до Конституції у справі свободи слова. Процес буде також розглядати спосіб, що його станція Сі-Бі-Ес вжила для здобуття інформації, які стали підставою до програм п.н. „Незарєєстрований ворог — В'єтнамський обман“.

Для ген. В. Вестморленда, який сьогодні вже на еміграції та має 70 років тут стоїть справа його честі і питання чи телевізійний репортаж може безкарно знеславити його. Для Сі-Бі-Ес цей процес покаже чи преса має право писати та аналізувати поведінку високих державних мужів без страху, що її будуть скаргити за наклеп.

З усіх сторін отже цей процес, що саме розпочинається, є незвичайно важливим та ключовим і викликає широке зацікавлення Уряду, преси та інших чинників масової інформації.

Відзначили трьох американських моряків

Женева, Швайцарія. — Поуль Гартлінг високий комішенер для справ вітківців в Об'єднаних Націях, вручив трьом американським морським старшинам — капітанові 92-тонного нафтового судна Луїсові М. Гіллерові та двома членам залоги Джефрі Г. Кассові і Грегору Тюресеві — медалью Нансена, найвищу почесність, яку дається в нагороду за людські зусилля у рятуванні, цим разом південно-в'єтнамських вітківців.

Медалью вручено американським героям у Палаці Націй від спеціальної групи, яка складається із репрезентативів Норвегії та інших країн, як і від членів міжнародних організацій.

Один із рятувальних в'єтнамських вітківців Чуа Квах, колишній лейтенант у південнокорейській армії, сьогодні мешканець Філадельфії, під час інтерв'ю розповів, що під час драматичної ночі 23-го вересня 1983 року він із своїм восьмирічним сином і ще один чоловік опинилися на хвилях моря у рятувальних поясах, що давали світляні сигнали „С-О-С“.

Інші вітківці — 36 чоловіків, 20 жінок і 30-ро дітей після восьмигодинної плавиби перевантаженим судном — виснажені і цілком позбавлені харчів, за винятком питної води, яка була лише для дітей, і майже без одягу, його вітківці підпалавали, подаючи розпалювальні сигнали, щоб привернути до себе увагу суден, які, принаймні 10 з них, байдуке пропливали біля їхнього човна.

І якщо не американське судно, — сказав Чуа Квах, — вони напевно всі потонули б. Але три американські моряки скопили впади за ним, його сином і ще одним чоловіком, а інші американські моряки перекинули через їхнє судно ланку до човна вітківців і, створивши естафету, перетягали одного за одним. Під час рятувальної акції потонули одна в'єтнамська дівчина, всі інші врятувалися.

Нансенівську медалью названо за норвезьким дослідником Північного бігуна Фрідтйофом Нансеном, який теж був державним мужем, високим комішенером в давній Лізі Націй.

В. МАРЧЕНКО, МОЛОДИЙ ЛІТЕРАТОР, ПОМЕР У ТЮРЕМНІЙ ЛІКАРНІ

Нью Йорк (ЗП УГГ). — На Захід наспіла потвердження із двох джерел сумна вістка, що в неділю, 7-го жовтня, о год. 6-ій вечора, помер у ленінградській лікарні ім. Газа (центральної лікарня для політичних в'язнів) літератор, письменник і журналіст Валерій Марченко, на 38-му році життя.

В. Марченко народжений 16-го вересня 1947 року був вперше арештований у червні 1973 року, оскаржений в „українському та азербайджанському націоналізм“. Тоді він одержав присуд вісім років ув'язнення і в тому часі Міжнародна Амнестию адоптувала його як в'язня сумління. В жовтні 1983 року його арештували вдруге під цим самим оскарженням і 13-го березня 1984 року вже важко хворого на гіпертонію і хронічний нефрит нирок засудили на 10 років особливого табору і п'ять років заслання.

В часі судової розправи того року В. Марченко здолав собі справу із своєї важкої недуги, ясно заявив, що „у моїй смерті буде винний ви, громадяне суду“. Це однак не зворушило совісті совєтської влади і після проголошення присуду В. Марченка перевезено до табору особливого режиму в Пермській області. Після 55-ох днів важкої дороги до місця табору його змушено ще працювати не зважаючи на те, що його тиск крові підійшов до 240/160.

Від липня цього року В. Марченко вже перебував в лікарні табору тому, що у нього виступили ниркова недостатність і хронічний нефрит. Помімо прохань і апелів матері: щойно коли стан хворого дуже погіршився його перевезли 13-го вересня 1984 року.

Зорян Попадюк перебуває у тому самому таборі особливого режиму в Пермській області, де був покійний В. Марченко і там відбував свій присуд 10 років ув'язнення і п'ять років заслання.

В. Марченко

вересня ц.р. до ленінградської лікарні для політичних в'язнів, але не дозволили примістити у лікарні, де знаходяться машини для переполокування нирок, що хворий конечно потребував. Мати В. Марченка пропонувала дати свою нирку, але й на таке совєтська влада не погодилася. Вона, приїхавши до Ленінграду, хотіла дні добивалася покаяння із сином і дочкою його, коли В. Марченко вже був нежиттєвим.

Похорони В. Марченка мають відбутися в суботу, 13-го жовтня, у Києві. Вістка про те, що матері видали тіло сина, ще не потверджено.

Рівночасно з цією вісткою прийшла друга, що у Самборі померла мати політичного в'язня Зоряна Попадюка і її поховали 21-го вересня 1984 року.

Зорян Попадюк перебуває у тому самому таборі особливого режиму в Пермській області, де був покійний В. Марченко і там відбував свій присуд 10 років ув'язнення і п'ять років заслання.

В АМЕРИЦІ

СЕМІЧЛЕННА ЗАЛОГА міжпростірною корабля „Челленджера“ — найбільша досі з-поміж усіх залог — раптом у наслідок космічної радіації втратила зв'язок із сателітом, — повідомляють із офіційних джерел Адміністрації крайової авіонавігації і простору. Але як і попередні технічні труднощі, наприклад, пошкодження комунікаційної антени, так і цю уже наладдано. Також у їхній тісній кабіні, тому що не зовсім справно працюють охолоджувачі, температура надто висока, бо вагається поміж 87-90 ступенями і важко її знизити. Але, не зважаючи на ці всі труднощі, ця особлива залога діє з великою підприємчивістю та холоднокрівністю, перебарюючи всі перешкоди. Та існує ще одна перепона і трудність, яку найкращим фактивним голі перебороти, а це тропікальна буря на Флориді, яка примусила змінити план і замість на Флориді — залога міжпростірною корабля повинна осісти в Каліфорнії у суботу, 13-го жовтня.

МИНУЛЕ ЛІТО В СТЕЙТІ Нью Йорк було першим літом за шість років на протязі якого не було ні одного випадку втоплення в океані, річках, басейнах до купання тощо. Комішенер Орін Ліман з Управління парками і містами розваги вважає, що це є показником того, що населення стейту дотримується правил безпеки і що працівники-охоронники у стейтових парках дбайливо перевіряється перед прийняттям на роботу.

„БІРНІНГ БІД“, ПРАВДИВУ історію жінки, над якою брутально знущався її чоловік, у понеділок, 8-го жовтня, висвітлює телевізійна сітка Ен-Бі-Сі. Базований цей фільм на широко розголосній судовій справі Френсис Гіт, яка вбила свого чоловіка Мікі, підпалюючи його спальною, щоб позбутися знущань. Справа ця, що викликала великі контрверсії у країні, закінчилася тим, що лава присяжних визнала її невинною з уваги на ментальний її стан під час цього вбивства. Її звільнено 12 днів після вироку. Тепер Френсис мешкає зі своїми дітьми в Ленсінгу, Мич. Вирок „невинна“ численні феміністки вважали перемогою для загального феміністичного руху в країні.

В НОРФОК, ВА., ПОЧАВСЯ один з найбільших авіонів цього століття. В норфокському порті, 200 арів від порту, де люксусовий корабель „СС Юнайтед Стейтс“ очікує свого 125-мільйонного переродження у оновлений першокласний люксусовий корабель, зібрався 700 авіаконструкторів і зацікавлених людей щоб купувати або бойді подивитися на скарби цього корабля, що служив для транспорту багачів. Корабель, збудований за 80 мільйонів доларів в 1952 році, побив був рекорд англійського корабля „Королева Єлизавета“, перепливши океан за три дні, 10 годин і 40 хвилин. В 1981 році мільйонер Річард Гедлі купив цей корабель за 5 мільйонів доларів. Авіаконструктори шість днів.

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЇ „Моральна Більшість“ Джеррі Фолвелл заявив після дебати поміж президентом Роналдом Регеном і демократичним кандидатом Волтером Мондейлом у неділю, 7-го жовтня, що, безперечно, релігія має відповідне місце у політиці, проте, в президентській дебаті вона стала завеликою темою. Мондейл під час дебати кілька разів згадував його, Дж. Фолвелла, коли мова торкалася релігії або абортів. Зрештою, сказав він, „Я не дбаю, що він сказав... Особисто я вважаю, що він не надається на пост президента. Я гаряче підтримую Рональда Регена“. Дж. Фолвелл вважає, що президент Реген переможе в усіх 50 штатах, включно з Мінесотою, матірному стейті Мондейла.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР АВСТРАЛІЇ Роберт Гок повідомив, що він переведе загальні вибори 1-го грудня цього року саме в половині його трирічної каденції. Такі вибори були сподівані, щоб дати більшу силу в парламенті Партії праці, яка в останньому часі має щораз більшу популярність.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Джиммі Картер відбуває тепер подорож по Бразилії, де його прийняли дуже тепло, підкреслюючи його в'їзд в оборону людських прав. Він має говорити на конференції організації друзів, яку він оснував у 1977 році для обміну людей з різних країн. Але поза конвенцією Дж. Картер підкреслює своє особливе зацікавлення політичною ситуацією в Бразилії та інших країнах Південної Америки.

(Закінчення на ст. 3)

(Закінчення на ст. 4)

СВОБОДА

UKRAINE'S FREE PRESS

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Postmaster: Send address changes to

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не несуть відповідальності за зміст. Редакція застерігає собі право втручання в надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допущивши задрезану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Публічна дебата

Регена і Мондейла

Перша публічна дебата президента Рональда Регена і його демократичного суперника Волтера Мондейла, передавана в неділю 7-го жовтня 1984 року з Лівсвілла, Контакі, від 9-ої години вечора до 10:30 всіма американськими телевізійними станціями, була, мабуть, цікавіша самою своєю організацією, як змістом. Проводила тією дебатною Барбара Волтерс, яка здобула собі міжнародне ім'я своїми інтерв'ю з різними головами держав і урядів у широкому світі. Вона звернула увагу у своєму вступному слові, що з посеред кругло 100 запропонованих журналістів, як кандидатів до панелі, обидві дебатуючі сторони погодилися тільки на трьох, які задавали запити президентів Регенові і Волтерів Мондейлові, при чому кожний з них мав право й сам полемізувати з своїм суперником. Однак відповіді кожного були виміряні буквально кількома короткими хвилинами і Барбара Волтерс, гарна й елегантна жінка в середніх роках, яка зразу ж зраджувала свою високу кваліфікацію професіоналістської журналістики, строго дотримувалась устійної процедури, вона кількакратно "гільотинувала" задовгі промови Волтера Мондейла.

Із пізніших, передаваних телевізійними станціями, коментарів найправильнішим, мабуть, був — цей, що по суті дебата стосувалась найбільше грошей та трохи релігії і трохи абортів. Це далеко перед цією дебатною газетою пригадували прецеденти, що у кожній публічній дискусії урядуючого президента, що кандидували на другу каденцію з його суперником з другої партії — найбільше користав той суперник. Найперше враження таке, що й тут більше скористав Мондейл, як Реген. Для Мондейла ця дебата була наче останньою дошкою рятунку, бо всі опити виявили велику перевагу Регена в більшості стейтів — він популярний своєю особовістю і він переконує виборців, що за чотири роки свого урядування він має в ділянці економіки, піднесення моралі народу та зросту поваги Америки у світі безперечні заслуги.

Тому Волтер Мондейл наполягав спершу щоб перевести аж шість таких публічних дебат з Регеном — Реген остаточно погодився на дві зустрічі. Роналд Реген виступав так, як він відомий із своїх пресових конференцій: не дав себе "загнати" ніяким запитом, доказував свою феноменальну пам'ять наводженням статистичних цифер, дат і фактів. Але виявляв більшу нервовість, як Мондейл і Мондейл показав себе кращим, аніж загально сподівалися по ньому. Колишній сенатор і колишній віцепрезидент має вже рутину промовця, який не зачувається і має свободу рухів та виступу. Дав тем кількакратно доказ, що він не цурається демагогії ani персональних атак — ось так він заатакував віцепрезидента Буша, що той, мовляв, заплатив менше прибуткового податку, як його дідрик і пошорив той закид вже й після пояснення Регена, що податковий уряд признав був Бушеві великі "відтягнення" (газети інформували, що він платив з власної кишені кошти службових подорожей, і ті суми дозволено йому відтягнути з податку).

Деякі телевізійні коментатори, прихильники кандидатури Мондейла, впевняли, що "переміг Мондейл". Можна сумніватися, чи та "перемога" дійсно. Можна сумніватися, чи та "перемога" запевнить йому виборчий триумф 6-го листопада ц.р. Але вона може вплинути на зведення "прізви", яка існувала дотепер в опитах щодо шансів вигри Регена чи Мондейла. Був час, коли фахівці передбачали, що навіть у демократичному стейті Нью Йорку і в ліберальних стейтах Нової Англії Реген має перевагу і що багато демократів є також за Регеном, а не Мондейлом, та що й робітництво, жінки і жидівське суспільство поділені в підході до обох кандидатів. Можна сумніватися, чи за найближчих кругло чотири тижні настрої так радикально зміняться у користь Мондейла, що він перемаже у президентських виборах.

Мондейл мав успіх зручним компліментаром Рональда Регена та своїм останнім словом, у якому цитував слова Джона Кеннеді про "нові обрії". Мондейл злегка вивернув твердження Регена, що тепер людям краще, як було їм чотири роки тому. Не важливе — казав він, — що є тепер, а важливе те, що буде в майбутності і він запевняв, що він, як Президент запевнить той майбутність краще, аніж здатний зробити це Роналд Реген. Це, звичайно, фразеологізм, але виборці рекрутуються в масі з людей безкритичних і похвалних сприймати гарні фрази. Тому треба повторити не раз уже сказане: в Америці були вже різні виборчі несподіванки і трудно бавитися в пророцтва.

Коли 1941 року покинула комуністична Москва Західну Україну, на її місці прийшов другий жорстокий і брутальний окупант, гітлерівська Німеччина. Німці повели жорстокий терор проти українців, грабували нашу землю, вивозили на примусову невольничу працю до Німеччини наших людей, повели жорстокий політичний, національний і культурний наступ на українців. Така німецька політика мусила викликати спротив нашої революційно-визвольної сили — Організації Українських Націоналістів. Вона й організувала свою збройну силу, що нею стала Українська Повстанська Армія (УПА). Жертовної любові до України зродилася Українська Повстанська Армія, що стала навічним символом для майбутніх українських поколінь. Народилася вона тоді, коли здригалася українська земля під польцями ворожих військ.

Творилася УПА в грізні, важкі часи, коли українське село землемо проковтувалося воєнним фронтом, коли горіли українські села, і на нашій території ішов смертельний змаг Гітлера зі Сталіном. Народ був її творцем, а її боротьба не мала передсесу в історії. Була здана на власні сили, бо хоч вона воювала проти нацистської Німеччини, то західні альянси не прихилили її з допомогою, а допомагали їй з боку, грецьким повстанцям, французькому резистансові й польському підпіллю.

Мабуть, в усій історії людства, одна тільки УПА боролася протягом довгих 10 років, виключно зана на

Іван Боднарчук

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ І СВЯТО ПОКРОВИ

власні сили й тільки на допомогу свого народу, без постійної допомоги ззовні, без ніякого союзника. До того УПА боролася проти найжорстокіших і найбрутальніших режимів, що будь-коли мали місце в історії людства.

Польський генерал Москор пише, що польське населення у районі довкола Сяну й Дуклі не завжди було лояльне до польської влади. З того виходить, що наша УПА відносилася на Закарпатті до польського населення добре і гуманно, тому й уміла собі його з'єднати. УПА в порівнянні з польською стороною була менш брутальна, а більше гуманна у відношенні до цивільного населення. Вона боролася з польським військом і міліцією, а тільки війняк (у відплату за напади на українські села) вона зверталася проти цивільного населення.

Трапляються ще в нас люди, які мають насправді УПА свої погляди і свою оцінку. Але, мабуть, і вони погоджуються з тим, що УПА стала історичною власністю і цінністю всього українського народу і що вона була логічним звеном у довгому ланцюзі української боротьби за волю й незалежність.

Коли після закінчення Другої світової війни світові потуги бралися на руїни і горах трупів, коли ділилися сферами впливів, наша Українська Повстанська Армія ще довгі роки

боролася, рятуючи несплавлене ім'я свого народу. Вона жертвою свого життя та крові осяяти українську землю і стала заповітом для майбутніх поколінь. І хоч ворог намагався знеславити воїнів УПА, нищити намогильні хрести й заорювати могили воїнів УПА, він не зміг знищити її. Вона існує як жива легенда, бо вона віддалася під Покров Божої Матері.

І тому сьогоднішнє свято Армії не повинно бути сумним святом. Навпаки, воно повинно бути виявом радості з життєздатності українського народу, з його незнищеною спроможністю віднаходити й відновлювати в собі сили для свого дальшого існування і боротьби за волю та державну незалежність, чого доказом було і є постання та боротьба Української Повстанської Армії. Наш Патріарх Йосиф згадав тепло у своєму зверненні до нас у 40-річчя народження УПА про криваві змагання УПА і сказав, що український нарід "на сторожі своєї волі поставив від харпастих верховів по Дон і Кавказ збройні кадри своїх синів — Українську Повстанську Армію". Завдяки цьому постав дотепер небувалий феномен: на землі, опанованій варварською ворожою системою, жорстоко пригнічений народ створив власним

зусиллям основи свого рідного, єдиного всенародного керівництва. Як Глава і Батько Української Церкви Блаженніший Патріарх потвердив і поблагословив шляхетну поставу Української Повстанської Армії. Своє звернення до народу Патріарх закінчив такими словами: "Якщо моя просяба і благання не траплять до ваших сердець, щоб зрушити ваше сумління, тоді нехай до вас усіх промовлять голосом грому море крові ваших братів і сестер, їхні мучеництво й ісповідництво, могили полягалих за волю Батьківщини, тайги Сибіру, засіяні їхніми кістками, замучені, померлі й живі свідки боротьби за те, щоб напередодні Ювілею Тисячоліття християнства на Україні знову засяяв хрест св. ап. Андрія в престольному граді Києві!"

Український народ у 40-річчя постання УПА може з гордістю дивитися на свій протидійний шлях. Непохитна віра українських повстанців, з якою вони довгі роки боролася з окупантами, хай буде й нашою вірою у виконання наших обов'язків і в нашій праці на чужині, яку ми повинні виконувати в ім'я тієї ж самої ідеї — ідеї визволення нашого народу! Так само, як український воїн не спляв чести українського воїна в боях з окупантом, так само й українці на чужині не сміє сплявити українське ім'я в широкому світі! Сьогоднішнє свято хай стане святом нашої національної гордості, святом непероборності нації і святом віри в нашу перемогу! Героям УПА слава!

Іван Коссака

Будівники комунізму

(Побутова сценка)

Звичайний день в одному з міст України. Наближається 11-та година ранку. Звичайний гастроном — крамниця, де можна купити продукти. Коло молочного, хлібного, рибного відділів стоять черги жінок, терпеливо очікують на ці Божі дари. Коло м'ясного відділу порожньо. Широченна сокира лежить на посоложеному великому лні дерева, вітрини, ляди і гаки сяють чистою і пустою. Три бабці сидять на низькому підвіконні і тихо плетуть свою плітку про четверту, яка тільки-що відійшла в чергу по молоко. Вони чекають, бо чули, що перед вечором, коло п'ятої, може привезуть м'ясо, і вони будуть одні з перших, коли воно з'явиться.

Коло відділу "Горілка-вино" стоїть натовп мужчин. В більшості з них червоно-сірі носи, поміті обличчя, запущені очі, брудні черевки і одяг. Чуті м'який шум голосів, дзвення монет і шелест зм'ятих карбованців. Одні перераховують гроші — чи стане на пляшку, і стараються дещо позичити в сусіда, щоб натягнути потрібну суму, інші нетерпеливо переступають з ноги на ногу, заглядають через декоративну решітку на повні ряди пляшок з вином і горілкою, а там красуються і "Золота осінь", або як називають цей напій п'янички — "чорнило", бо воно має і колір і смак чорнила, далі стоять пляшки з вином, яке має назву "Сонцедар", або по-інакшому "бурмотуха": чоловік, як вип'є того дару сонця, то щось мимирить і бурмоче; ще далі стоїть "Біле мішце" — "біоміцин", "Червоне мішце" — "смоло" і так далі, — це дешеві і малошляхетні напої.

Десь за кілька хвилин до одинадцятої години натовп цих чоловіків починає хвилюватися, шум наростає, кожен стелється протиснутися до ляди. Чуті вимогливі крики, лайку; вульгарні слова лунають, як злива, і ось за лядою з'являється дедеба, з грізним обличчям жінка. Десятки рук з гримаси протягаються до неї, коли вона відчиняє дверця коло ляди. Жінка вправно подає "бурмотуху" чи "смоло" мало-коли рахуючи гроші, бо знає, що вони раховані і перераховані, а тих, що можуть не доплатити, вона знає з обличчя (вони тут щодня), і рахує. Шасливий власник пляшки поспішає до бари, де продають пиво. До галби пива доливає "чорнило" чи "смоло", поважно приступає до щоденної, найкращої для п'яниці процедури. З насолодою смоче пиво, розмов-

ляє з таким же, як і він, колегою, допивши до половини з галби, доливає решту вина, щоб "краще взяло". Інша пара скооперувалася і, надпивши половину пива, виливають до галби яєсь вино; потім ще, надпивши, додають до цієї суміші пива-вино, ще горілки і то немало — цілу пляшку. Розмовляють між собою мішаниною мов російської і української — "суржиком": один перекручує українські слова по-російськи, а другий — навпаки, і тому мова є подібна до... болгарської. П'ють вони без закуски, бо їм не легко дістати, — час від часу витирають засмаженими руками роти і носи, бо серветок на столах не буває. Через деякий час язик їм запітніє, розмова перескакує з одного на друге, бо часто губиться думка. Вони говорять про жінок, про футбол і про те, що вони зараз повинні йти до роботи, бо вискочили тільки на хвилину, і як звичайно, закладає риторичне питання:

— А ти мене поважавши?

— Ну звичайно!

— Дивися, якщо б ти мене не поважав, то я би тобі всі зуби почистив!

— Хто? ти?! — і починається перепалка, а далі пішла і рукопашка. З'являється міліція і викидає їх з бари. До витверзених не забирають, бо знають, що в них нема грошей, щоб заплатити за нього, а треба ж 15 карбованців. Витверзеники є в кожному місті, а у великому місті їх і кілька. Спереду пишастись напис: "Витверзеник", і кожний громадянин, що має гроші, переспить там, якщо на нього впаде підозріття, що він п'яний. Там його обмиють змивною водою. Якщо потрібно, то зв'яжуть і спати покладуть.

Рано-вранці, як тільки починає світити, можна побачити похиліх постаті, які поспішають один поперед другим шукати порожніх пляшок по темних кутах, що полишали їхні співбратів-п'янички. Вони невиспані, з болем голови, одуті, з мішками під очима і з торбинками в руках, шукають свого тимчасового забуття, а для нього багато не потрібно. Треба один карбованець і 20 копійок. Це вистачить на вино і пиво, а щоб з'їсти, то можна і без їх обійтися. Якщо ж властєсть десь роздобути ще якісь гроші, то радощам советського громадянина немає меж і шасливе життя такої насправді жертви комунізму сяє всіма барвами веселки. Вона, похитуючись, тримається за паркани і стіни, і повертається до праці — будувати комунізм!

З ЛІСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЧИ ЦЕ МАЛОВАЖНЕ?

Це перший раз була я у Вашингтоні 16-го вересня і брала участь у незабутній маніфестації у зв'язку з ювілеєм відкриття пам'ятника Т. Шевченка і протестом проти московщення України.

Все що там я пережила не легко висловити. Велика кількість учасників, що прибули з усіх сторін Америки, концерт, що витиснув мені слези зворушення та чіткість програми маніфестації — все це було предметом мого широкого захоплення.

Але я не була б жінкою, якби на деякі речі не заглянула "до кухні". Сам вид нашого генія в убранні не вишнєнім з поганих брудних смуг насавує сумні рефлекції про недогляд. Коли порівняла я статую Косцюшка, що недалеко від пам'ятника Шевченка пишастась гордо, чисто відновлений на на килині засаджений доволу квітів, я спитала з доктором — чи наш Кобзар не варта того, щоб його вдержувати постійно у репрезентативному виді? Різко мені старалися мої знайомі вясновати і виправдувати, мовляв, що це місто мало дбати про вдержування пам'ятника у належному вигляді, але були й такі, що сказали, що цимі роками пам'ятник стояв у стосах сміття і ніхто не звертав на це уваги.

Хто завинив? Ми всі, на

жаль, і ніякого виправдання не може бути!

Даруйте, що смію спитати: Чи ви всі, що справляєте свої уродини, приймаєте гостей у пом'ятках одягах, нечесані і небриті? Подумаємо самі — пам'ятник стоїть вже поверх 20 років, виростає вже навіть нове покоління, а є посторонні відвідувачі, які стверджують, що доволу пам'ятника сміття не пероводиться. Тисячі людей приїзять до Вашингтону і хочуть щось побачити. Чи пам'ятник Шевченка не може бути гідним уваги і пошани не тільки у своїх, але й у чужих?!

Від себе висилаю до "Свободи" на першу "мітку" 15 доларів, щоб передати комо належить і заклинаю хто наступний? Бо уважаю, що хтось оплачуваний нами повинен бути на місці і постійно дбати про чистоту пам'ятника.

Олена Лебедович
Чикаго, Іл.

До цього листа долучив записку мгр Володимир Ничай, член Управи Ліги Американців Українського Походження, з грошовим переказом на суму 20 дол.

Від Ред.: Згадав чекі Редакція "Свободи" переписала до Крайового комітету, який займався організацією імпре у Вашингтоні.

У довголітній історії України окремі верстви брали на себе почесний обов'язок бути патронами української культури. Міщанська верства сповняла цю функцію під час XVI та першої половини XVII століття.

Після упадку Київської та Галицько-Волинської держави бояри і шляхта були усунені від керівання державою чужою владою і в більшості займалися своїми економічними інтересами та поволі денационалізувалися. Зате міщани, які, як група, не загрожували чужій владі, затримали свої станові організації, котрі часом стали новими воєністами культури та освіти й дали поштовх до відродження нації.

Найважливішими з них були міщанські братства. Ці організації існували під час Київської держави і їх цілі в більшості були харитативні і репрезентували станові інтереси міщанської верстви. Однак з бігом обставин та під проводом деяких братчиків з візєю стали могутнім мотором у відновленні української державності. В цій статті ми коротко розглянемо генезу братств в Європі та на Україні.

Походження братств (братств, згромаджень чи конфратерій) можна виводити з часів Римської

Юрій Гасцький

ПОХОДЖЕННЯ БРАТСТВ

Імперії. Уже за цезаря Августа існували товариства поганських жерців. Після прийняття християнства, як державної релігії, такі згромадження можна бачити в деяких християнських громадах. Такі конфратерії існували у Франції (Галії) вже в IX сторіччі і їх апробував цар Карло Великий своїм декретом. Деякі з них були харитативні та побожні організації, що займалися молитвою, роздавали милостиню та опікувались котроюсь церквою. Інші це були організації ремісників — первісні гільдії, що піклувалися добробутом своїх членів та були зв'язані з якоюсь локальною церквою. Зріст цих згромаджень в середньовіччі поширився в Європі. Засом вони зверталися до головної церковної влади, щоб звільнити їх з-під юрисдикції місцевого єпископа й дати їм автономію. Вперше такі автономні чл. "ставропігію" одержали братство св. Марії Гонфалоне у Римі від Папи Климента IV в 1267 році. Це братство займалося викупленням християнських невольників від

сараєнів (мусулман) і за свою працю члени одержували тричі в рік відпусту.

Такі харитативні організації існували поруч ремісничих цехів чи гільдій у цій Європі. В Київській Русі ми маємо відомості про існування таких братств вже в XII сторіччі. Тоді вони були в Новгороді та Пскові і їхня активність дозволяє припускати, що на Україну прийшли вони з Північної Німеччини через Союз Ганзейських міст (Ганза). І Новгороді і Пскові належали до цього торговельного союзу балтійських міст і міщанська верства була найбільше впливова в них. В одній білці (пісні) з цього часу є опис такого братства з Новгорода. Воно влаштувало свої братські пири кілька разів в рік. Братчики варили мед і справляли пир, на який запрошували до себе інших. Приходи з цих пірів допомагали братству утримувати церкву, священників, роздавати милостиню бідним та оплачувати приноти для старців і калік.

Засом братства поширилися в інших містах Київської Русі хоч їх не видно в пізнішій Московщині. Здебі-

льша їхня активність не охоплювала терену поза містом. Але в XVI столітті ситуація змінилася.

Після захоплення Галичини поляками в XIV сторіччі, решта України в XVI сторіччі (Люблинська унія 1569), українська спільнота й Церква поступово втратили свою провідну верству й занепадала політично, культурно і економічно. Різні утистки польського правління довели й українську міщанську верству до втрати свого впливового становища. Але міщанські корпорації, цехи і братства продовжували своє існування. Міщани туртувалися в них і провадили легальну оборону своїх позицій в судах польської держави. З другого боку ці братства уможливляли міщанам дбати про своїх членів і утримувати свої церкви. Ця традиція зорганізованості допомогла їм перебити занепад і розпочати активну офензиву за свої права.

Провід в цій шляхетній боротьбі взяло Братство Успенія Богородиці у Львові, яке відоме в історії як Львівське Ставропігіське Братство. Переорганізувавши себе в 1585 році з харитативного на культурно-освітнє братство і діставши автономію у формі

(Закінчення на стор. 4)

Д-р Осип Кравченко

ТЕРНОПІЛЬЦІ В АМЕРИЦІ

III

Закінчення

Як суспільний діяч Шумейко виголосив часті доповіді і був провідним членом політичних і харитативних організацій. На першому Конгресі Американських Українців у Вашингтоні (24-го травня 1940) стверджував, що допомагаючи Україні вибороти самостійність, американські українці дають доказ справжнього американізму, який опирається на принципах волі для усіх народів. Шумейко був одним з організаторів і першим президентом Ліги Української Молоді Північної Америки, а як голова УККА їздив до Парижу, щоб там оборонити українську справу, зокрема проблему українських утікачів. Він проводив нарадами т. зв. Ініціативного Комітету (20-го червня 1944), де реферували заходи УККА для створення Допомогового Комітету, що мав би зайнятися питаннями допомоги українському народові на рідних землях. Був також діяльним у рамках ЗУДАК-у і на перших Загальних Зборах цієї установи (22-23-го лютого 1947 року) увійшов до Ради Директорів.

Варто також згадати, що під час серії викладів на Колумбійському університеті влітку 1941 року він говорив про "Новітню історію України". На нашу думку, Степан Шумейко — найважливіша постать з-поміж народжених у Америці українців, а про його життя і діяльність треба б написати окрему працю, на що він заслуговує. Він помер 12-го серпня 1962 року. Брат Степана Шумейки, Антін, одружений з Вірою з Ковбасюків і є пов'язаний із широковідомою фірмою подорожжів Ковбасюка. До родини Шумейків належала також недавно

померла дівка Союзу Українок Америки, Катерина Пелешок ("ШЗП", 3).

З "Юкреніан Віклі" співпрацював у тридцятих роках уродженець Білої біли Тернополя, інж. Володимир Семенів, знаменитий перекладач творів Шевченка, Франка та багатьох інших наших авторів ("ШЗП" 3).

Кількома прізвищами визначних людей нашої імміграції в Америці вписалися Микулині. Тут треба згадати Стефанію Абрамовську-Гришко Кібіч, відому діячку Союзу Українок Америки ("ШЗП" 3), Стефанію Грещук-Добрянську, матір Лева Добрянського, професора Джорджтаунського університету, довголітнього президента УККА, а тепер амбасадора ЗСА на Багамських островах, та родину Яремів, власників відомого похоронного заведення у Нью Йорку. Із Микулиніми пов'язаний також Михайло Білянський, один із давніших наших діячів утікачів і диригентів. Він народився 1872 року у Болзі, працював чотири роки у Микулиніях, звідкіль виїхав у серпні 1906 року до Америки. Тут він працював спершу у угро-русько-церкві у Свєрсвіллі біля Вілкс-Беррі, відтак у Алден-Стейшені, Маганой Сіті, Оліфанті, Вілкс-Беррі (від 1910 р.), та вкінці у Бейонні, Н. Дж. Білянський був основником 278-го відділу УНС-у у Вілкс-Беррі та брав участь у основуючих зборах Українського Братського Союзу 25-26 жовтня 1910 року. Він — автор кількох композицій та дописував до "Свободи", де підписувався псевдонімом "Радикал". В останні роки свого життя проживав на власній посілості у Делавері, Н. Дж.

Із Тернопільцями походив також один із наших найстаріших діячів утікачів, Антін Терещук. Він прибув до Америки 1895 року, працював спершу у Оліфанті, а 1898 року перенісся до Йонкерсу, Н. Й. У Голлівуді тернопільці репрезентує Михайло Мазуркевич (Мазуркі), уродженець Купчинців ("ШЗП", 3). Вкінці належить згадати також Евдокію Сташків з Тернополя, відому своєю жертвенністю на різні корисні почини нашої громади ("ШЗП", 3) та Василя Карачка із Чернівців, який прибув до Америки 1900 року і проживав у Бриджтоні, Н. Дж. Він автор сентиментальної поеми "Думка емігранта", виданої

(Закінчення на стор. 4)

СОЮЗОВЦІ! ЖИТТЬОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА МАЛУ СУМУ НЕ Є ЖАДНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ. ПЕРЕВІРТЕ НЕГАЙНО ВИСОТУ СВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПІДНЕСІТЬ ЙОГО ДО ТАКОЇ СУМИ, ЯКА ВІДПОВІДАЛА Б ПОТРЕБАМ ВАШОЇ РОДИНИ. ЧИМ БІЛЬША РОДИНА, ТИМ БІЛЬШЕ ТРЕБА МАТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ МОЖНА ЗАБЕЗПЕЧИТИСЯ НА НЕОБМЕЖЕНУ СУМУ 50,000, 100,000, 200,000 І БІЛЬШЕ ДОЛ. РАДИМО ВАМ ЩЕ СЬОГОДНІ ПЕРЕВІРИТИ ВИСОТУ ВАШОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

256-ий Відділ УНС

відзначить роковини

Як уже інформовано, 256-ий Відділ УНС у Ривергеді, Н.Й., відзначить своє 70-ліття і 90-ліття УНС-союзу прийняттям і забавою в суботу, 13-го жовтня, о год. 6-й вечора, в приміщенні Польського Народного Дому. Імпреза включатиме мистецьку програму з виступом танцювальної групи „Скоморохи“. На фото угорі члени святкового комітету: сидять (зліва) — Ольга Недошитко і Роза Русин; стоять (зліва) Кирило Безкорований, Вілліам Недошитко, Нелі Тиш, Евелін Бринда, Андрій Шульга і Мирослав Довбуш. За інформаціями слід телефонувати на число (516) 298-8063

Увага! НОВЕ ВИДАННЯ Увага!

**ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІЯ
ДЛЯ МОЛОДИХ**

Старий і Новий Завіти

Унікальна книга має:
Розмір: 10 x 7 1/2. Стор.: 520. Тверда обгортка. Мали.
Кольорові ілюстрації. Ціна: 20,00 дол.
Мешканців стеити Нью Джерсі зобов'язує
8% ставкового податку.

ЗАМОВЛЯТИ:

СВОБОДА BOOK STORE
30 Montgomery Street • Jersey City, N.J. 07302

**КОЛИШНІ СТУДЕНТИ
Львівського Університету
(Бельгія)**

влаштувають чергову

ТОВАРИСКЬКУ ЗУСТРІЧ

на оселі УНС-союзу СОЮЗІВЦІ

КЕРГОНКСОН, Н. Я.

27-28 жовтня 1984 р. (субота і неділя)

Увага! Лігав Веллі й околиця! Увага!

**Окрузний Комітет Відділів УНС-союзу
Аллентанвської Округи**

повідомляє, що

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ
ОКРУГИ**

відбудуться

у неділю, 21 жовтня 1984 р., год. 2-га по пол.
в залі української католицької церкви
св. Йосифа

при Юньон Булевард і Кеннімор Авеню, БЕТЛЕГЕМ, Па.
НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття
2. Перевірка організаційної праці Округи за останні місяці
3. Доповідь СТЕПАНА ГАВРИША, головного організатора УНС-союзу
4. Схвалення організаційного плану праці на останні місяці цього року
5. Внески, запити і закриття наради

До участі в нарадах запрошуються всі члени Відділових Управ, члени Контрольної Комісії і делегати останньої Конвенції слідувачів Відділів:

44, 46, 47, 48, 124, 137, 143, 144, 147, 151,
288, 318, 369, 438

У зборах візьмуть участь:

Степан Гавриш, головний організатор УНС
Анна Гарас, головна радя УНС

За УПРАВУ ОКРУГИ:
Анна Гарас, голова

Анна Пиплюк, почесна голова
Анна Строт, секр. англ. мови
Михайло Колодуб, почесний голова
Степан Муха, секр. укр. мови
Дмитро Мушкетер, касир

Урочисто відзначено „Український День“ у Сан Дієго

Коли вранці в поспіху залишає складний лабиринт системи „фрівеї“ великого Лос Анджелеса і проїжджає через замасну австралійськими екаліптами Орендж Каванті з його відомими Дисні Ленд і Нотс-Бері Фарм, ви проїжджає біля мальовничих берегів Тихого океану і насолоджуєтесь його красою та чистим морським повітрям, яке, мов цілющий еліксир, оп'яняє вас та наповнює новою енергією та бадьорістю.

Ви проїжджає через околиці „Пасіфік Вейт Гавз“ — Сан Клементе та згодом повз суворі контури атомових електростанцій Сан Онофре і за нещільних півгодини наблизитеся до Сан Дієго, найдалі віддаленого на півдні Каліфорнії і мальовничого міста розположеного біля самого Мехіко. Бо й справді, не дивлячись на те, що Сан Дієго розташоване від Лос Анджелеса на відстані лише двох годин їзди „фрівеєм“, однак, прибувши туди, ви відчуваєте зовсім відмінну атмосферу. Вона нагадує вам Гаваї або

можливість ствердити незаперечний факт, що не раз і не два невелика кількість людей може бути продуктивнішою ніж велике число мало активних осіб.

Українське життя нашої активної громади Сан Дієго концентрується біля „Української Хатки“ у Бальбоа Парку, яка є одночасно міні-турним Народним Домом, музеєм, книгарнею та місцем спілкування наших громадян. Мене зацікавило життя нашої громади Сан Дієго і я вирішив дещо краще вивчити організаційно-громадську структуру та обставини, серед яких „українська душа“ живе і голосить правду про Україну.

Отож, у Бальбоа Парку є 26 активних національних „хаток“, які дійсно становлять собою ряд індивідуальних чепурних структур серед мальовничого парку, щось незначне павільйони, включно з українським, які є частиною американської організації „Гавз оф Пасіфік Релішнс“. Кожна „хатка“ відіілює з-посеред себе трьох делегатів і має змогу придбати фонди під час кож-

Стоять (зліва): Марта Олексиниш, Орест Балабан, Ліда Нестеренко, минулорічна королева „Української Хатки“, Маркіан Вжесневський, Інгрид Китасть з Ксенено. Клячуть (зліва): Роман Ю. Олексиниш, голова „Української Хатки“ і громади в Сан Дієго і околиці, та Андрій Китасть, бандурист.

інші тихоокеанські відпочинкові острови.

Атмосфера вже не є такою поспішною та відчуженою, як в Лос Анджелесі. Чепурні, покриті червоною черепицею дахи будівель, які вже подекуди схожі з будівлями сусіднього Мехіко, великий і розкішний Бальбоа Парк, а передусім — море та всі блага розташовані біля нього. І там, всупереч усім нашим українським „негодам“, нам іноді становиться легко на душі, особливо, коли ми ідемо до „своїх“ — нашої громади, а цим разом до наших земляків-сусідів, на традиційний Український День, який і як попередні роками, відбувається у відомому Бальбоа Парку та який є очікуваною атракцією.

Отож, щоб усім було відомо краще, українська громада Сан Дієго нараховує лише 30 свідомих родин, з поміж яких ведуть активну працю лише 10. І не дивлячись на таку незначну, здавалося б, кількість, українська громада цього міста уєсь час гідно репрезентує Україну, її культуру та історію. Не тільки, що репрезентує, але уєсь час нагадує світові про українців, нашу священну боротьбу та голосить правду про Україну та її народ.

Українська громада Сан Дієго, яку цим разом очолює Управа на чолі з молодим та енергійним головою Романом Олексинишем, є прикладом великої продук-

тивності та використання усіх нагод для популяризації української справи поміж оточенням, дала нам норичного харчового базару, як також під час Різдва, демонструвати свої народні звичаї і традиції та відбавати раз на рік „національні дні“.

Оці, здавалося б, скромні можливості дали нашої громаді можливість відремонтувати та влаштувати при „хатці“ невеличкий, однак, багатий експонатами музей історично-державну виставку-галерею і невеличку книгарню. Все це виглядає мальовничо і імпозантно та є атракцією для неукраїнських гостей. Найголовнішим та вартим особливого відзначення є те, що „українська хатка“ регулярно відвідується щонеділі, має своїх джигунів і завжди готова служити інформацією про Україну неукраїнським гостям, серед яких користують-

ся популярністю та зацікавленістю. Кожного року в Бальбоа Парку у Сан Дієго національні „хатки“ вибирають своїх королів краси з-поміж яких вибирають одну королеву, яка репрезентує „Гавз оф Пасіфік Релішнс“. Такою королевою краси у минулих роках було вибрано нашу молоді і активну красуню, доньку Марти та Романа Олексинишів, Улану Олексиниш.

З-посеред діячів нашої громади у Сан Дієго ми повинні згадати голову громади і „Української хатки“ Романа Олексиниша — та його діяльну дружину Марту, їх вродливу та свідому доньку Улану, як також і довголітнього попереднього голову Олександра Сопка з його дружиною Соною, та громадян Бориса і Ірену Іваничів, Максима і Надію Гармаш, Олександра та Софію Несторенків, Марка Гордіюка та Олеса і Олю Геретів. Ця невеличка активна група наших громадян у Сан Дієго є гідна прикладу усім, тому що вони мудро і послідовно віддано і переконливо голосять кожної неділі правдиві інформації про Україну, чого, здається, не зустрічаємо в інших наших громадах.

Отож, повертаючись до нашої теми ми прибули в цей погідний день до Бальбоа Парку, в околицю „хаток“ звідкіля вже лунали звуки рідної музики.

Нас зустрічав гостинний та привітний голова української громади Роман Олексиниш, і ми стежили за мистецькою програмою Українського Дня. 70 відсотків присутніх склалися з неукраїнських гостей, і цим ще раз підтверджуємо факт, що наша маленька громада у Сан Дієго відважно і впевнено видвинула себе на міжнародний форум.

Мистецька програма була скромнішою від інших

Музей в „Українській Хатці“.

„Українська Хатка“.

програми у великих українських скупченнях, однак, вміло зорганізовано і на високому рівні. Це, правду кажучи, і є завжди першою передумовою для повного успіху, й успіх у цей день вони мали.

Повним любови словом „Про Україну“ відкрила Український День та привітала присутніх королева Української Громади і „Хатки“ Юлія Кресер, а також змістовним та гарно виголошеним словом привітала голову громади Р. Олексиниш. Відкриття, як і завжди було виголошено добірною англійською мовою і цим єдало міжнародних гостей з Україною.

З-посеред точок мистецької програми ми повинні відзначити виступ українського молодого танцювального ансамблю „Явір“, який прибув до нашої сестринської громади з Лос Анджелесу, та який по-мистецьки виконав танці повноцінним уяву всіх і викликав спонтанні оплески. Ми також вітали репертуар молодого і талановитого мистця-бандуриста Андрія Китастького, який, як і завжди, йдучи мистецькими шляхами свого славного батька, підніс українське бандуристство та возвеличив його славу.

Неочікуваним був сольовий виступ випускника київської консерваторії талановитого мистця-інструменталіста Семена Бурлаківського, який недавно прибув з України, та який майстерно та фахово виконав ряд українських народних пісень на сопілці, скрипці та акордеоні, під час чого доповнював свій репертуар сольовим. Тому не можна дивуватися, що так поспішно, що годину перед нашою мистецькою програмою, місцеві обивателі Сан Дієго так запально поспішили з

(Закінчення на стор. 4)

„Влада народу...“

(Закінчення зі стор. 1)

ній площі у Вашингтоні та ряд інших, як і практичне здійснення засади батьків цієї країни, що „Ми уповаємо на Бога“ — „In God we trust“ треба завдавати у великій мірі власне республіканцям. Це і спонукало нашого видатного хірурга, що він у 1979 році формально вступив у члени Республіканської партії.

Це коротка — можна б сказати — передісторія до нашої теми. Сама історія почалася у серпні минулого 1983 року, коли це листонаша доставив д-р Л. Кузьмаков лист з Білого Дому з власноручним підписом президента Регена. Лист говорить сам за себе. Отже наводимо його в українському перекладі:

Дорогий Любомире! Маю приємність повідомити Вас, що на останньому засіданні Крайового республіканського внутрішнього

кружка та на пропозицію сенатора Бейкера прийнято Вас у члени цього кружка. Сьогодні Внутрішній кружок нараховує 2,000 членів, включаючи Генрі Форда ІІ, Джо Курса, Боба Говпа, Джиммі Стюарта, Джана Коннеї. Сподіваюся, що Вам буде приємно зустрічати Ваших співколег із Внутрішнього кружка на зібраннях у нашій країні, чи подорожуючи по світі. Це раз висуваюло приємність з того, що Вас прийнято до нашого Внутрішнього кружка і сподіваюся, скріплення нашої партії і водночас Америки.

— щиро Ваш Роналд Реген.

Лист датований 30-го вересня 1983 року.

Внутрішній кружок, що його очолює Річард Люгарта про який мова, може послужити одним із багатьох прикладів цієї лінійності „влади народу“, через нарід і для народу“, — так би мовити — у приватному відношенні. До головних завдань цього Кружка належить вдержувати постійний зв'язок із найширшими колами суспільства і в тій же влаштувати різні зустрічі і прийняття та — з одного боку інформувати нарід про актуальні справи і події, а з другого боку — слухати опінії, побажання і поради своїх громадян.

Такі зустрічі відбуваються час від часу і, можна б сказати, на найвищому рівні. Про одну з них згадує д-р Кузьмак. Вона відбулася 26-го березня 1984 року у Вашингтоні, у готелі Шортем та з участю президента Регена і віцепрезидента Джорджа Буша, обох із своїми дружинами, та ряду інших осіб як із тих, що сьогодні творять історію, так і „народу“, тобто різних суспільних верств і професій, між ними і д-р Л. Кузьмака. Зустріч-прийняття від-

булася після цілоденних нарад Крайового республіканського внутрішнього кружка, а діловість тих нарад, як і дружна товаришеска атмосфера під час гостини, могли б направду і під кожним оглядом послужити як класичний приклад „влади народу“, через нарід і для народу“, — сказав д-р Л. Кузьмак.

Тему можна б продовжувати і продовжувати описати таких і подібних подій. Але згадаємо ще тільки про один лист Президента Зєланих Стейтів Америки до українського професіоналіста в Савт Оренджі в Нью Джерсі. Цей лист датований 25-го січня 1984 року може оправдано скріплювати у наших серцях добрі давні та навіть нові краші надії у ці тривожні часи. Лист подаємо в українському перекладі:

Дорогий д-ре Кузьмак! Дякуюмо за Вашого листа з 17-го жовтня і за знімки в ньому — Ненсі і мою — з Українського Фестивалу в 1980 році. Вони нагадали нас приємними спогадами того незабутнього дня. Минулого року ми знову дістали і назавжди запам'ятали лекцію про те, як великою є ціна волі. Відомлення із „Фрідом Гавз“ нагадали нам, що навіть не ціла третина населення світу живе в стані справжньої свободи. Ми ніколи не сміємо забувати про тих, які живуть у неволі, і неодмінно та назавжди зберігати в наших серцях тих, які в минулому житті своє віддали, щоб врятувати волю, яку ми так високо цінімо. Я глибоко дорожу словами Вашої зовнішньої і внутрішньої діяльності і підтримки. До цього долучається і Ненсі, передаю Вам і Вашим знайомим подяку та побажання всього найкращого. Щиро Ваш Роналд Реген.

Особисто д-р Л. Кузьмак опінією президента Регена як гарну, чесну і прямолінійну людину, непорушну у своїх принципах, непохитну в своїх рішеннях, лідера, який не побоювався, вміє сказати правду.

Д-р Л. Кузьмак думає, що всі ці факти про які він розповідав, як і багато іншого з-під знаку „влади народу“, через нарід і для народу“, практиковані і здійснювані президентом Роналдом Регеном, дають нам оправдану причину вважати і називати Роналда Регена „нашим“ і не тільки нашим президентом, але і в багатьох інших відношеннях, зокрема, коли мова про ту благополучну і очікувану роками волю, до якої так жертвенно змагає, але про яку все ще лиш мріяти може український нарід.

ТАМАРА ОМЕЛЮСІК
з дому ЧЕБОТКЕВИЧ

уроджена 15-го березня 1902 р. в селі Вирівці, Конотопського повіту, Україна, медсестра Української Повстанської Армії.

ПАРАСТАС відбувся в п'ятницю, 28-го вересня 1984 р., о год. 8-й веч. в похоронному заведенні М. Насевича у Філадельфії, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в суботу, 29-го вересня ц. р. в катедрі св. Володимира у Філадельфії. Похована при мужеві св. п. ген. Миколі Омелюсікові на цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

Св. п. Тамара і чоловік ген. УПА Микола Омелюсік були членами Об'єднання кол. Вояків УПА.

ВІЧНА ЇЇ ПАМ'ЯТЬ!

Головна Управа
Об'єднання кол. Вояків УПА

Українське Патріархальне Товариство — Відділ в Нью Йорку

запрошує Членів Товариства й Українське Громадянство взяти участь у

ЖАЛОБНИХ СХОДИНАХ
у світлу пам'яті

ПАТРІАРХА ЙОСИФА

з нагоди 40-го дня смерті

що відбудеться у п'ятницю, 19-го жовтня 1984 р., о 7-й годині вечора в Українському Народному Домі при 142 Друга Авеню, Нью Йорк, Н. Й.

У програмі слово присвячене Патріархові Йосифові і висвітлення фрагментів з похоронів у Римі.

Вступ вільний.

УПРАВА ТОВАРИСТВА

